

4) піклування про збереження цілісності природи та непорушності її внутрішньої гармонії.

Наявність внутрішнього екологічного імперативу, що спиратиметься саме на вказані принципи, на наше переконання, сприятиме виникненню в сучасній людині внутрішніх передумов та мотивацій свідомого (а можливо, і підсвідомого) вибору на користь екологічно зважених рішень та вчинків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Матвійчук А. В. Деонтологічний аспект екологічного знання / А. В. Матвійчук // Мультиверсум : філософський альманах. - К. : Центр духовної культури, 2006. - № 59. - С. 33-44.

2. Карачевцева Л. Етика відповідальності Ганса Йонаса та Емануеля Левінаса / Л. Карачевцева // Філософська думка. - 2006. - № 4. - С. 90-111.

3. Пустовіт С. Методологічний аналіз особливостей європейської білетики / С. Пустовіт // Філософська думка. - 2006. - № 4. - С. 112-128.

4. Гардашук Т. В. Концептуальні параметри екологізму / Т. В. Гардашук. - К. : Видавець ПАРАПАН, 2005. - 200 с.

5. Симкин Г. Н. Рождение этносферы / Г. Н. Симкин // Вопросы философии. - М. : Наука, 1992. - № 3. - С. 95-103.

6. Моисеев Н. Н. Мир XXI века и христианская традиция / Н. Н. Моисеев // Вопросы философии. - М. : Наука, 1993. - № 8. - С. 3-14.

7. Белопольский Н. Г. Энвайроника / Н. Г. Белопольский. - Донецк : Ин-т экономики промышленности НАН Украины, 2007. - 436 с.

A. Matvijchuk

PRINCIPLES OF ECOLOGICAL DEONTOLOGY AS TO MEAN OF FORMING OF ECOLOGICAL IMPERATIVE OF CONDUCT OF MODERN MAN

Material is devoted the ground of new scientific discipline which an author named "ecological deontology". The article contains the looks of author to principles of ecological deontology, outlines it view-methodological potential. Ecological deontology is examined as a mean of decision of global issues of the day of humanity.

Key words: global problems, transformation of consciousness, ecological deontology, ecological knowledge.

© А. Матвійчук

Надійшла до редакції 18.01.2010

УДК 316

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНА ЛЕГІТИМАЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: УКРАЇНА ТА ЦЕНТРАЛЬНА ЄВРОПА

АЛІНА БІЛОУС,

аспірант Горлівського державного педагогічного інституту іноземних мов

Стаття присвячена ціннісно-нормативним підвалинам громадянського суспільства в Україні та Центральній Європі. Автор актуалізує теоретичні підходи, пов'язані із цим феноменом, теоретичну сутність та практичну моральну необхідність інституту громадянського суспільства для Центральної Європи та України. Наголошується на тому, що дослідження проблематики життєвого світу є важливим завданням для сучасної України.

Ключові слова: громадянське суспільство, Україна, Центральна Європа.

Постановка проблеми. Дослідження проблематики громадянського суспільства в останні десятиліття в Україні свідчать про неможливість імплементації цієї ідеї в суспільну практику без одночасного впровадження морально-етичної легітимності в нашому суспільстві та визнання самоврядних людських практик. При цьому в сучасному українському суспільствознавстві поняття легітимності дуже часто використовують вузько: для оцінки й коментарів дій представників влади, верифікації їх практичних дій у площині відповідності законам та Конституції. В українському суспільстві за

останні роки була відтворена нормативно-процедурна легітимність, коли українські спільноти сприймають процес легітимності в термінах адекватності дії представників влади існуючим писаним процедурам у межах правових інституцій, у ракурсі встановленого владою політичного режиму. Численні політологи, публіцисти, представники різноманітних засобів масової інформації акцентують увагу лише на вимірах дотримання "букви закону" та максимумах ефективності в межах певного політично-конституційного ладу. Такий вимір визнання призводить до одностороннього сприйняття

№ 1 (101) січень-лютий 2010 р.

тя процесу легітимізації і не дає можливості звернути увагу на легітимність інститутів та політичних порядків у різних соціокультурних традиціях, не розкриває багатства життєвого світу особи.

Відтак, ідеться про необхідність ствердження нового простору легітимізації в українському суспільстві: легітимізації через узагальнення етичного дискурсу, що існує через відповідну мовленнєву практику і стає підставою вибору й надання пріоритету одним значенням над іншими. Він передбачає імплементацію вимірів свободи й визнання на противагу значенням влади та ієрархичності. Тут варто зважити, що дискурс завжди є дієвим через спільноту, групу людей, активність яких проявляється в тих чи інших подіях, окреслюючи знаково-символічний кістяк дійсності та відповідні соціальні практики.

Очевидно, що дискурс свободи, традиції колективного життя та культурні форми індивідуальної поведінки не виникають через дотримання процедурних норм та відтворення циркулярів існуючих державних службовців, легітимізацію усталених форм поведінки. Хибність такого підходу чудово ілюструє наш вітчизняний досвід, адже в Україні протягом тривалого історичного часу в законсервованому стані існують не демократичні соціокультурні виміри легітимізації, а бюрократично-ієрархічні. Має місце клієнтельний дискурс - який аж ніяк не кореспондується з вимірами ціннісного консерватизму, що історично проголошував пріоритет тієї чи іншої ціннісної системи. І в цьому українській історичний досвід суттєво контрастує з європейським та центральноєвропейським, у якому імплементавані історичні сегментації традиційного життя, життєво-практичні інтенції, через які має місце легітимізація самої особистості, окреслення та визнання в культурному просторі ціннісних вимірів розвитку особи як визначального імперативу соціокультурної реальності. Легітимізація в українському суспільстві цінностей та норм особи та громадянського суспільства є невіршеною фундаментальною проблемою нашого сьогодення.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Як уже було зазначено нами в попередніх публікаціях [див. 8], за останні роки вже напрацьовані певні підходи до концептуалізації центральноєвропейського дискурсу громадянського суспільства в працях Іоанна Павла II, М. Дзельського, Я. Курона, Л. Колановського, Ю. Габермаса, Р. Парадовського, Д. Петрік-Рівес, Е. Гелнера, Н. Бабю, А. Ліса та інших. Разом із тим настав час, і це неодноразово зауважували українські дослідники А. Колодій, А. Карась, І. Пасько, Я. Пасько, М. Тур та інші, зробити набутий досвід і розуміння громадянського врядування цінністю суспільно-політичного дискурсу нашої країни.

Мета пропонованої статті полягає в тому, щоб філософськими засобами концептуалізувати підставові чинники легітимізації бюрократичного дискурсу в українському соціокультурному просторі в контексті його узгодженості із цінностями та нормами центральноєвропейського життєвого світу.

Відтак об'єктом нашого розгляду є можливість легітимізації цінностей громадянського суспільства в існуючій українській моделі суспільного розвитку, яка пов'язана з існуючими протягом тривалого часу усталеними етосами та інтенціями різних суспільних груп, спільнот, прошарків. Предметом аналізу є детермінанти процесу визнання *civil society* в українській та центральноєвропейських версіях суспільного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Мусимо констатувати, що ствердження демократичних модерних цінностей в Україні є фундаментальною проблемою, відповідно до якої - особою, тими чи іншими суспільними групами, верствами, прошарками - вибудовуються визначені процедури, ретранслюються та надаються пояснення та інтерпретації.

У контексті осмислення історичного досвіду стає зрозумілим, що первинним джерелом ціннісної сфери громадянського суспільства є життєсвіт, чия дорефлексивна ціннісно-нормативна система суттєво впливає на розвиток різноманітних спільнот. У модерному суспільстві формування ціннісних орієнтирів особи є складною багатовимірною проблемою раціонального обґрунтування суспільних інституцій, практик та норм, які неодмінно мають правовий характер.

Саме закон для європейського *life world* є першим відносно абстрактним механізмом внутрішньої суспільної інтеграції, медіумом, який в умовах зростання комплексності та диференційованості суспільства пов'язує та коригує функціонування різних підсистем суспільства. Правова система, зберігаючи відносну автономію, є важливою формою конституювання цінностей особи в добу модерну. Вона є опосередкованою сферою між мораллю та політикою, пов'язуючи локальні життєві спільноти з інституційно розвинутим політико-правовим устроєм. Виміри права і моралі відтворюють нормативне підґрунтя існування особи, конституують її вже не стільки як члена локальної спільноти, репрезентанта певного етосу, а радше як повноцінного представника громадянського суспільства, носія моральної свідомості.

Німецькі соціальні теоретики, і в першу чергу Ю. Габермас, аналізуючи процес комплексного ствердження прав особи та збереження в нових постколоніальних суспільствах, використовують поняття "морального навчального процесу особи", надавши йому суспільного значення, особливо в контексті соціальних патологій, які мали місце в країнах Центрально-Східної Європи в XX столітті [1, с. 43]. Ішлося про відтворення в умовах тоталітарної "системи" високої нормативної етичності, яка була інкорпорована в практику людських відносин, у процесі інтерсуб'єктивної комунікації між репрезентантами громадянського суспільства. У процесі опанування клієнтельному дискурсу підлеглості людина в певному культурному контексті відчула свою самодостатність у саморегулюванні стосунків, досягненні взаємопорозуміння, проявах солідарності. Це відбулося не тільки завдяки поступовій зміні соціальної структури суспільства, але й завдячуючи визнанню в суспільній свідомості нових цінностей - цінностей свободи, права, моралі, збереження та розширення вимірів людської гідності.

В умовах історичного досвіду центральноєвропейських країн змішані гібридні форми модерну й антимодерну історично цілком нормально співіснують, розширюючи межі легітимізації громадянського суспільства. Такі приклади ми можемо знайти в центральноєвропейських країнах, що належать до різних християнських конфесій і де начебто антимодерні спільноти використовують новітні цивілізаційні й цілком модерні інституції, а цілком модерні спільноти залучають до модерні форми соціальності. Іншу ситуацію спостерігаємо в Україні, де форми діяльності переважно більшості спільнот входять у суперечність із цілераціональними та ціннісно раціональними вимогами мо-

дерну, такими, що тримаються на викривлених правилах людського співжиття - клієнтелізму, вимірах тіньової економіки.

Відтак, важливий аргумент щодо необхідності розширення поняття легітимності - пов'язаний із конкретно-історичною дійсністю сучасної України, яка вимагає конституювання цінності самої особи. Ідеться тут не стільки про глобалізацію культури, колонізацію життєвого світу тощо, але передусім про існуючі ще з до-радянських часів тенденції домінування в суспільстві бюрократичного дискурсу (системи), яка, існуючи поза будь-якими вимірами раціональності, орієнтована на механічне самовідтворення. Панування такої системи унеможливує збереження українського автентичного життєвого світу, імплементацію прав людини, її гідності, ефективне функціонування інституцій. Практично всі суспільні та державні інститути є аморфними та неструктурованими, а "атомізовані громадяни існують в ситуації суспільної приреченості та аномії" [2, с. 21]. За таких умов активність громадянських організацій, більшість яких є неукоріненими, не може вирішити проблеми горизонтальної громадянської взаємодії суб'єктів людської комунікації.

Видається, що зводить проблему легітимації до вимірів конституювання політичного порядку, як це має місце в розвідках переважної кількості українських дослідників (зокрема Є. Бистрицького, М. Поповича, М. Тура) є не коректним, як не можна зводити громадянське суспільство до вимірів комунікативності або до "політичного самовиявлення репрезентантів автономних асоціацій" [3, с. 67]. Ідеться про формування центальноєвропейської горизонтальної мережі взаємовизнання, що базується на спільних ціннісних засадах громадянського суспільства, горизонтальної відповідальності, прирощенні соціального капіталу. Останній не пов'язаний лише з політичними вимірами, а радше з поєднанням особистого та спільного інтересу людей, моральним обміном. У сучасному європейському плюралістичному суспільстві репрезентанти громадянського суспільства потребують не стільки політичної підтримки, скільки стійкої легітимації громадянського суспільства в українському життєвому світі, а також інституціональної підтримки з боку влади мережевим горизонтальним відносинам. Останні потребують підтримки з боку певного соціокультурного ціннісного простору, який надає своїм членам гуманістичного життєвого сенсу й дозволяє різноманітним групам та спільнотам раціонально орієнтуватися в плюралістичному суспільстві, усередині якого вони утворюють окремий світ свободи, довіри та солідарності. У європейських суспільствах індивід після тривалого періоду алієнації знову стає дієвою особою, що творить власне життя, добровільно інтегруючись у спільноту з міцним нормативним регулюванням.

На жаль, в Україні має місце зовсім інша тенденція. Людина тут постає не відповідальною особою, а лише маніпульованим об'єктом, який і досі не є легітимізованим у вітчизняному соціокультурному просторі. Це й не дивно, адже за часів Російської імперії та в Радянському Союзі значна частина працездатного населення зазнала маргіналізації, яка супроводжувала імперське господарювання, військову систему й колоніальну систему в цілому. Наслідки такого викривленого соціального стану наявні особливо на південно-східних теренах сучасної України, де імперія (спочатку російська, потім радянська) створила індустрі-

альний котел, у якому шаленими темпами відбувався протилежний щодо імперативів Центральної Європи процес. Величезний масив людей перетоплювався в маргінальну масу, і наслідком цього стало формування атомізованої людини, не здатної до укорінення ані в міській, ані в селянській спільноті. Така людина постійно перебуває в стані "аномії" (соціально-психологічної фрустрації), є байдужою до високих вимірів публічності, які є стрижнем дієздатного громадянського суспільства. Навіть приватні родинні цінності для такої людини є позірними, адже справжні родинні відносини також невід'ємні від функціонування розвинутого життєвого світу.

Відтак, пролетаризована українська людина виявилася не здатною на будь-яку морально-політичну мобілізацію. Розчавлення її життєвого світу позначилася на її суспільній поведінці. Вона без значної політичної чи моральної реакції спочатку спостерігала загибель мільйонів селян під час Голодомору, а потім нацистську й радянську дискримінацію різних суспільних груп та прошарків. У цьому контексті відомий український філософ А. Богачов, справедливо зазначає, що "навіть зараз, після деякої гуманізації радянських порядків у другій половині ХХ століття маргінал продовжує визначати культурну атмосферу значної частини України, унеможливаючи структурування простору гідності - громадянського суспільства" [4, с. 42]. Практично нічого не змінилося в Україні в соціокультурному та інституціональному розвитку й за останні роки.

Процес імплементації ідеальних вимірів нормативності в Україні відбувався хаотично й не спирався на комплексне переосмислення традиційної соціокультурної спадщини та тривалого комуністичного досвіду. У ціннісному нормативному плані українське суспільство виявилась не здатним інтеріоризувати європейські зразки та запропонувати для всіх владних та управлінських інститутів нові форми суспільної самоорганізації, які б унеможливили вкрай неефективну та небезпечну для суспільства модель підпорядкування. Можемо констатувати, що життєвий світ пересічного українця був безсилим протистояти бюрократичним інтенціям державного управління.

Українська модель неопатримоніалізму. В останній декаді ХХ століття, хоча й не симультанно, у країнах Центральної та Східної Європи важливою інтегруючою силою для різних спільнот та груп став концепт європейської модернізації, який передбачав руйнацію комуністичної деспотичної влади з її редукцією класичної публічної сфери (Ю. Габермас) та втручання в приватне (Х. Арндт) і навіть інтимне життя громадян. Відтак, особлива місія різних демократичних спільнот полягала в підвищенні конкурентності в суспільстві, розвиткові морального та громадянського спротиву тим діям влади, які не узгоджуються з вимірами людської гідності та розумного упорядкування. Кожна людина ... має природну схильність діяти відповідно до розуму та впорядковувати суспільство на цих засадах [5, с. 16].

Утім, поступово виявилась якісна відмінність демократичних владних моделей у Центральній Європі (включаючи Прибалтику) та в державах колишнього Радянського Союзу, включаючи Україну. Очевидно, що на відміну від європейської моделі влади, яка зазнала впливу демократизації і спиралася на владну та інтелектуальну еліту, правові засади, спільні цінності та норми більшості репрезентантів суспільства, в ук-

раїнському (як і в пострадянському світі в цілому) так і не виникло інституціонального та соціокультурного опертя для створення конкурентності у владній ієрархії, вироблення засад професіоналізму та компетентності. Радикальні зміни соціальної структури суспільства - становлення спеціалізованих груп інтересів, поява широкого кола приватних і корпоративних власників у сфері сервісу й виробництва не супроводжувались правовим та соціокультурним забезпеченням розгалуженої сфери громадянського суспільства. Останнє протягом періоду незалежності має тінювий і позаправовий характер і практично не впливає на моральне "оздоровлення" влади.

Більшість західних дослідників пояснюють відмінність процесів демократизації владних систем у посткомуністичних регіонах за допомогою поняття "path-dependency (яке можна інтерпретувати як залежність від обраного шляху історичного розвитку)" [6, с. 42]. Зважаючи на теорію історичного інституціоналізму, послідовність та успішність процесів раціональної бюрократизації та демократизації органічно зумовлює вибір траєкторії становлення розвитку та сучасного стану державного управління. Водночас посліпшна демократизація, яка не має міцного інституційного опертя у вигляді раціонально-легальної бюрократизації, призводить до неможливості реалізації комплексної парадигми модернізації та делегітимації в очах більшості громадян автентичної конкурентної й нормативної моделі державного управління.

Саме відсутність інституційного опертя зумовлює неефективність парадигми управління практично в усіх африканських та пострадянських країнах, зокрема і в нашій державі. Фактично для неї виявилася вкрай невдалою модель демократичної угоди еліт, яка мала місце в країнах Центральної Європи. Різні ситуативні угоди лише обмежували конкуренцію та зумовлювали усунення "чужих" від експлуатації публічних державних ресурсів. Вони виявились не спроможними приховати дегуманістичні, витратні та вкрай безперспективні механізми господарювання, які є невід'ємною складовою пострадянського патримоніалізму.

Ключовою особливістю пострадянської управлінсько-владної моделі неопатримоніалізму є фасадний характер практично всіх інститутів державної влади, які, виконуючи місію легітимного каркасу системи, у цілому та в деталях повністю підпорядковані "патримоніальному закону" (термін Г. Алмонда) функціонування. Пріоритетну роль тут відіграють не формально-раціональні стосунки існування управлінської вертикалі, а клієнтельно-патронажні зв'язки, які протягом тривалого історичного часу регулюють доступ "корпоративних гравців" до різних ресурсів на основі відносин особистої залежності та обміну можливостями. Формування економічного капіталу за такої системи відбувається не через привласнення засобів виробництва, а передусім через інтеріоризацію адміністративних засобів управління. К. Гедегрін, характеризуючи пострадянську неопатримоніальну владну парадигму (*rent-seeking*) наголошує на появі рентоорієнтованої бюрократії, яка задля досягнення своїх економічних цілей використовує власну посаду для злиття влади і власності та державно-адміністративні ресурси для усунення економічної та будь якої іншої конкуренції [7, с. 65].

Попри існування різних владних версій неопатримоніалізму (державно-бюрократичної, олігархічної, султанівської) - усі вони об'єднуються навколо спільних

ціннісних орієнтирів, а саме: невизнання людської гідності, презирства до правових та моральних норм, яке унеможлиблює в тривалій перспективі прозорість та конкурентність у владі.

Наслідком такої владної моделі в нашій державі є існування збіднілого за останні роки життєвого світу особистості, приреченість української людини (термін Шлемкевича), яка в моральному та психологічному плані виглядає анемічною та закріпаченою.

Вихід із цього стану пригнічення та аномії можливий лише через відтворення соціокультурної тканини громадянського суспільства, яка має стати ціннісною основою для відтворення професійної управлінської діяльності в Україні. Очевидно, що це є завданням не одного десятиліття. Але без його вирішення наша управлінська система приречена лише копіювати африканські зразки неопатримоніалізму, руйнуючи паростки органічних зв'язків у суспільстві.

ВИСНОВКИ

Мусимо констатувати, що ані події "помаранчевої революції", ані створення нової Конституції України не спроможні забезпечити остаточного відтворення в нашій державі демократичної ціннісно-нормативної моделі громадянського суспільства. У нашому дослідженні були виділені контроверсійні типи соціальної, розкрито соціально-економічні та соціокультурні складові їх мобілізації в певних соціокультурних контекстах. Інтегруючим компонентом концептуалізації кожної з моделей є аксіологічний фундамент, який укорінений в історичній та символічній пам'яті кожного народу.

Очевидно, що саме відсутність міцного інституціонального та аксіологічного опертя для демократичних процесів в українському суспільстві сприяло формуванню неопатримоніальної владної моделі, яка за своїми змістовними та ціннісними характеристиками є неорієнтованою версією маргінального капіталізму, який аж ніяк не сприяє розвитку ефективності, конкурентності у владних структурах, соціального капіталу. Лише вихід на якісно нові форми культурної та соціальної інтеграції, відтворення соціальної сфери - сфери людської гідності дозволить в історичній перспективі долучитися до європейських вимірів людської самоорганізації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості / Ю. Габермас. - Львів : Літопис, 2000. - 318 с.
2. Пасько І. Громадянське суспільство і національна ідея / І. Пасько, Я. Пасько. - Донецьк : Східний видавничий дім, 1999. - 184 с.
3. Тур М. Некласичні моделі легітимації соціальних інститутів / М. Тур. - К. : Парапан, 2006. - 395 с.
4. Богачов А. Легітимація і людська ситуація / А. Богачов // Філософська думка. - 2009. - № 5. - С. 34-48.
5. Гегель Г. В. Ф. Философская пропедевтика / Г. В. Ф. Гегель // Работы разных лет. - М. : Мысль, 1973. - 452 с.
6. Roninger L. The Study of Patron-Client Relations and resent Developments in Sociological Theory / L. Roninger. - Washington : Catholic University Press. - 212 p.
7. Hedegreen K. Change and Modernity / K. Hedegreen. - Glenview : Skott, Foresman. - 219 p.
8. Білоус А. Соціокультурні чинники громадянського суспільства: Центральна Європа та Україна / Я. Білоус, Я. Пасько // Схід. - 2009. - № 8 (99) листопад. - С. 125-129.

A. Bilous

MORAL AND ETHICS LEGITIMATION OF CIVIL SOCIETY: UKRAINE AND CENTRAL EUROPE

The paper deals with value-normative foundation of civil society in Ukraine and Central Europe. The author focuses on theoretical approaches concerning on this phenomenon, theoretical essence and practical moral importance of the civil society institute fir central Europe and Ukraine. The paper emphasizes on the issue of studying Ukraine life world as a important problematic for Ukrainian modernity.

Key words: civil society, Ukraine, Central Europe.

© А. Білоус

Надійшла до редакції 18.01.2010

УДК 23/28. 21:13

ФЕНОМЕН ЛЮБОВІ В МІСТИЧНІЙ СПАДЩИНІ ФРАНЦИСКА АССИЗЬКОГО

ЄВГЕН ТІТОМИР,

аспірант кафедри релігієзнавства

Київського національного університету ім. Т. Шевченка

Стаття присвячена аналізу тлумачення поняття любові як джерела містичного досвіду єднання з Богом у спадщині Франциска Ассизького. Вивчення емоційного, онтологічного та гносеологічного контекстів релігійної спадщини Ф. Ассизького дозволяє визначити основні ознаки його містики: особливе емоційне піднесення від переживання злиденності та суворі аскези, не характерне, у цілому, для західнохристиянської аскетичної традиції; акцент на постійності та тривалості стану містичного єднання із Богом; тлумачення любові винятково як почуття, ігнорація онтологічного та гносеологічного зрізів тлумачення феномена; реалізація сотеріологічного завдання через уподібнення Христу в стражданні та любові до ближнього.

Ключові слова: християнство, середні віки, містика, любов.

Постановка проблеми. Франциск Ассизький - поета унікальна в історії європейської культури. Його образ став своєрідним взірцем християнського чернечого життя. Будь-яке серйозне дослідження історії та культури середньовічної Європи не може обійти увагою літературну спадщину цього засновника Ордена францисканців.

Актуальність обраної тематики полягає в непересічній цінності спадщини Франциска Ассизького як поета, ченця, містика для осягнення специфіки буття середньовічної Європи. Твори Франциска Ассизького становлять значний інтерес не лише для релігієзнавців, а й для філософів, істориків, філологів тощо. Усебічне та ґрунтовне вивчення послань святого дає можливість повніше осягнути релігійну картину сучасної Європи в контексті трансформації середньовічних мотивів у сучасних етичних та культурних ідеалах.

Аналіз досліджень і публікацій. Досліджень,

присвячених спадщині Франциска Ассизького, нині існує дуже багато; серед основних варто відзначити роботи Д. Ніколсона, В. Инге, Г. Честертон, Ж. ле Гоффа, Е. Жебара, М. Самаріної та ін. Звернемо увагу на те, що більшість авторів намагалися швидше створити певний образ особистості Франциска, ніж систематизувати та представити його вчення. З одного боку, такий підхід видається цілком виправданим, про що буде зазначено дещо пізніше, проте жоден із них не намагався розглянути спадщину Франциска Ассизького крізь призму головної християнської чесноти - любові - та проаналізувати особливості тлумачення цього феномена самим Франциском.

Виходячи із цього, **об'єктом** дослідження виступають містичні твори Франциска Ассизького.

Предметом дослідження є феномен любові у творах Франциска Ассизького.

Метою дослідження виступає аналіз особливостей тлумачення Франциском Ассизьким феномена любові

№ 1 (101) січень-лютий 2010 р.